

In lingua directa

1



cudesch principal
+ cudesch d'exercizis
soluziuns
vallader

Lia Rumantscha

SOLUZIUNS DALS EXERCIZIS

Remarcha:

Importantas per fixar las structurass sun impustüt las soluziuns da las lezchas aint il cudesch d'exercizis. Là as tratta d'üna lavur d'approfundimaint e da repetiziun chi – per gronda part – po gnir fatta a chasa, individualmaing. Las lezchas dal cudesch principal han ün oter caracter. Ellas vegnan trattadas d'ürant las lecziuns e servan ad illustrar las structurass ed a tillas vivifichar üna prüma jada. Per quel motiv vegnan las soluziuns dals exercizis dal cudesch principal sportas be in möd selectiv.

Lecziun 1

Cudesch principal

1. a. Tudais-cha b. Freising c. architecta d. Guarda
e. ün aperitiv
5. a. at possa preschantar a b. at possa preschantar a
c. Tilla possa preschantar a d. Til possa preschantar a
e. at possa preschantar a f. Til possa preschantar a
22. (p.21)
a. Ella sta a Graz.
b. Ella sta bain. Ma ella ha ün problem.
c. Ella tschercha ad ün matta au pair per seis figl.
22. (p. 22)
a. Sabina Schmidt es üna matta simpatica e fidada.
b. Ella sta a Graz.
c. Ella ha deschedot ons.
d. Ella stübgia sport e linguas.
e. Ella sa tudais-ch, inglais, frances ed ün pa talian.
24. a. ami / es da / sta / daspö / El lavura
b. es ün' / da / da / in / Ella discuorra
c. ün / tschercha ad üna /
d. matta / Ella ha nom / a / stübgia

Cudesch d'exercizis

1. Chau, Claudia. / Chau, Roman. Co vaja? / Bain, grazcha. E tü, co stast? / Eir bain, grazcha.
2. Allegra, duonna Claudia. / Allegra, sar Roman. Co sta'L? (varianta: Co vaja?) / Bain, grazcha. / Ed Ella, co sta'La? / Eir bain, grazcha.
3. a mia / -a / sun / Eu / a sar / Fa plaschair / Fa plaschair

4.1 SPAGNÖL /
4.5 AUSTRIAC /

4.2 PORTUGAIS /
4.6 TALIAN /

4.3 GRECA /
4.7 TÜRCH /

4.4 SVIZZER /
Abschiedsgruss: A REVAIR

6. Ch'Ella s-chüsa, co ha'La nom? / E'La Austriaca? / Ingioa sta'La?
7. Schlarigna - Celerina / Casti - Tiefencastel / Malögia - Maloja / Glion - Ilanz / Cuoira - Chur / Segl - Sils / Mustér - Disentis / Ziràn - Zillis / Trun- Truns / Puntraschigna - Pontresina / Alvagni - Alvaneu / Trin - Trins / Domat - Ems / Bravuogn - Bergün /
9. (Eu n'ha nom; Eu sun) Martin Hohl. / Schi, eu sun Svizzer. / Da Winterthur / Na, eu stun e lavur qua a Müstair. / Eu sun magister.
10. 11 ÜNDESCH - 9 NOUV - 18 DESCHDOT - 20 VAINCH - 14 QUATTORDESCH - 3 TRAIS: CUOIRA / 16 SAIDESCH - 1 ÜN - 12 DUDESCH - 10 DESCH - 7 SET - 3 TRAIS: ANDEER / 0 NOLLA - 4 QUATTER - 19 DESCHNOUV - 13 TRAIDESCH - 15 QUINDESCH: LAVIN / 17 DESCHSET - 14 QUATTORDESCH - 2 DUOS - 5 TSCHINCH: TRUN
11. a. ami b. festa c. Grischun d. magari
e. aua minerala f. viva!
12. hast tü nom? / n'ha nom / Est tü / eu sun / eu lavur / fast / Eu lavur / voust /
13. ün / ün' / ün / ün / üna / üna / ün /
14. es / zra / sta / discuorra / lavura /
ha nom / es / lavura /sta / discuorra / lavura / üna /
Ella ha nom / iana / lavura a / Ella discuorra / agnöl. /
15. a. ad b. a c. a d. a
e. ad f. ad
16. a. es / es b. eschan c. sun / est d. è
e. eschan f. è
17. stun / fetsch / vögl / stast / fast / voust / sta / fa / voul /
18. a. stast b. fa c. voust d. vaja
e. fast f. vögl g. sta'L h. voul'La
(Variante: voul Ella)
19. a. cun / cun b. in / in c. In / a d. da / da / da
e. a / daspö / da f. ad / a
20. lavur / lavurast / chattast / chatta / tscherch / tschercha / s-chüs / s-chüsast / gratuleschast / gratulescha / discuorrast / discuorra / imprend / imprenda / respuond / respuondast / scrivast / scriva /
21. a. Eu n'ha nom / sun / stun / Eu discuor
b. Eu n'ha nom / eu sun / eu stun / Eu lavur / vögl
c. Eu n'ha nom / sun / stun / discuor / Eu vögl / imprend
d. Eu n'ha nom / sun / lavur / Eu stun / discuorra
e. Eu n'ha nom / Eu sun / Eu stun / Eu lavur / Eu discuor / es / cugnuosch / imprend

Lecziun 2

Cudesch principal

1. a. pitschna / ün panin
c. vainchaduos e tschinquanta
- b. ün schü d'orandschas
d. chara
3. a. Taidla. Eu n'ha said. Giaina in quell'ustaria? Schi d'accord. Eir eu n'ha said e n'ha fom. Üna fom naira.
b. Taidla. Eu n'ha fom. Giaina in quell'ustaria? Schi, d'accord. Eir eu n'ha fom e sun stanguel mort.
c. Taidla. Eu n'ha said. Giaina in quell'ustaria? Schi, d'accord. Eir eu n'ha said e sun stanguel mort.
d. Taidla. Eu sun stanguel. Giaina in quell'ustaria? Schi, d'accord. Eir eu sun stanguel e n'ha fom. Üna fom naira./
4. a. A sumbriva. Id es chod a sulai.
c. Dadaint. Dadoura esa fraid.
- b. In quist'ustaria. Il restaurant es char.
d. Ün hamburger. Eu n'ha üna fom naira.
12. Che piglia'L? Üna biera, ma fraida, per plaschair.- Che piglia'L? Ün espresso, ma sainza gromma, per plaschair. - Che piglia'L? Üna biera, ma sainza sainza alcohol, per plaschair.- Che piglia'L? Üna Coca Cola, ma cun glatsch per plaschair. - Che piglia'L? Ün wiskey, ma pür per plaschair. - Che piglia'L? Ün magöl vin alb, ma na massa fraid, per plaschair. - Che piglia'L? Ün'aua minerala, ma cun limun, per plaschair.
16. Lündeschdi ha lö ün concert in baslegia a Sent. / Mardi ha lö üna gita aint il Parc Naziunal. / Marcurdi ha lö ün'excursiun botanica. / Gövgia ha lö üna visita manada al chastè da Tarasp. / Venderdi ha lö ün'excursiun istorica. / Sonda esa bleras occurrenzaz.
18. güsta pajar / pajar a mai / Grazcha fich. / fa / ha munaida / Eu Tilla / problem / detta inavo / Grazcha / Anzi . / Magari / quia / para / stagiun ota.
20. Eu vess jent ... / No lessan pajar / Quant cuosta? Quant esa? / Eu vögl verer / I'm displascha / ... per plaschair / ... i va ...
21. a. che vess El jent? / Eu vess jent / per plaschair.
b. No (Variante: nus) lessan pajar.
c. i'm displascha.
22. Üna biera, ma sainza alcohol. / Na massa fraida per plaschair. / Eu less eir mangiar alch.
Che vaivat (varianta: vais) da bun? / Eu pigl ün panin garni. Co sun quels fats? / Eu pigl ün cun dschambun cot e cucumers. / Va bain. / Grazcha. / Eu less güsta pajar. Quant fa quai? / Na, i'm displascha. Eu nun ha munaida. Ma quai es in uorden uschea.
24. (1) – B / (2) – D / (3) – A / (4) – C / (5) – F / (6) – E /
25. I. esa / in ün' / dadaint / dadoura / piglia / mangia / ün
II. van / fan / stan / baivan / trattan / discutan / piglian / ün plat spaghets / üna pizza / ün plat verdüra / ün plat salata / han temp (avuonda)
III. pitschen / bunmarchà / chod / dutsch / sainza alcohol

Cudesch d'exercizis

1. > Taidla! Eu sun stangla. < Eir eu n'ha said e sun ün pa stanguel. > Giain in quell'ustaria. < Bun'idea! > Laina star dadoura o ir dadaint? < Ma dadaint. Dadoura esa magari fraid.
2. vess El jent / vess jent / Va bain./ vess jent
3. a. Üna / -a b. Ün c. Üna / -na d. ün
e. ün f. üna / -a g. üna / -na
5. 5.1 GLATSCH / 5.2 HAMBURGER / 5.3 TOAST / 5.4 BIERA / 5.5. APERITIV / 5.6 LAT / 5.7 SANDWICH / 5.8 TOMATA / 5.9 PANIN / 5.10 LIMUN / 5.11 SALSIZ / 5.12 CUCUMER / 5.13 WHISKY / 5.14 CHASCHÖL: *TUORTA DA NUSCHS*
6. ün / ün / ün / üna / ün / schüs / cafès / glatschs / Cocas (Variante: Coca Colas) / aperitivs
7. Ch'El taidla! / Ch'El s-chüsa! / Ch'El guarda
8. Allegra (Variante: Bun di) / Che vess El jent? / Eu pigl (Variante: Eu vess jent) / che vess El jent / pigl (Variante: eu vess jent) / per plaschair / Che vaivat (Variante: vais) da bun / Eu vess jent (Variante: Eu pigl) / Ch'El s-chüsa / eir alch / Eu vess jent / per plaschair
9. ün panin garni / cuntschaints / ün'abitaziun da vacanzas / cartulinas / es Inglais / Ils cuntschaints da Gian discuorran bain rumantsch / L'excursiun es interessanta / Ingioa sun ils salsizs? / Il toast es char
10. stain / stain / giain / stögl ir / resta / va / vaja / giaivat (Variante: giais)
11. a. esa b. Id es c. esa d. ha lö
e. ha lö f. ha lö g. Id es
12. a. in b. cun c. a / a d. pro
e. a f. da g. da h. da
i. cun / cun l. da
13. pajar / fa quai / Quai fa / vess eu (Variante: sun) / es in uorden /
14. a. tuorta da sfögliada b. biera
c. ustaria d. problem
15. a. Schi, d'accord. / Staina / giaina
b. I füss puchà
c. Che vessna / Eu pigl / Eu pigl
d. dimena / Ans pudess'La manar / Perche na? / Ans pudess'La manar / Va bain,
e. Magari / Ma
16. a. Ch'Ella s-chüsa

- b.** Taidla
c. Ch'El guarda. Là sun duos ustarias.
d. Piglia eir tü ün panin garni. / Ch'Ella piglia eir Ella ün panin garni.
e. Ch'El stübgia cur cha nus lain ir in muntogna. / Stübgia cur cha nus lain ir in muntogna.
- 17.** **a. f** **b. f**
c. schwer zu entscheiden **d. f**
- 18.** 1. PLAT / 2. SALATA / 3. TRAT / 4. INVIERN / 5. IN / 6. TURIST / 7. MUNTOGNA / 8. SCHOPPA / 9. SKIUNZA / 10. GIUOTTA / 11. SKIUNZ / 12. USTARIA: *PLAIN IN PIGNA*
- 19.** lavur / lavurast / lavura / lavurain / (lavuraivat) / lavuran / cumpr / cumpra / cumprain / cumprais (cumpraivat) / cumpran / main / mainast / manais (manaivat) / mainan / mangiast / mangia / mangiain / mangiais (mangiaivat) / mangian / respuond / respuondast / respuonda / respuondain / respuondais (respuondaivat) / baivast / baiva / bavain / (bavaivat) / baivan / discuor / discuorrast / discuorra / discurreis (discurreivat) / part / partast / parta / partin / (partivat) / partan / pigliast / pigliain / pigliais (pigliaivat) / piglian / sun / est / es / eschan / sun / n'ha / hast / ha / vais (vaivat) / han / vast / giais (giaivat) / van / vainst / (3. Person, Variante: vain) / gnis (gnivat) / vegnan / stast / sta / stain / stais (staivat) / stan / fa / fain / fais (faivat) / fan /
- 19.** **a.** a > ai in den stamm betonten Formen, d.h. den Personen 1,2,3,6
b. -in, -is (-ivat) in den Personen 4,5
c. ich komme, ich gehe
d. „i“ entspricht dem deutschen „sie“ in der Mehrzahl, die Form „i“ wird dann verwendet, wenn es unwichtig ist, ob es sich um männliche oder weibliche Wesen handelt.
e. tour
- 20.** **a.** fais (faivat) / D'inviern / Giais (Giaivat) / nus (no) giain / giain / giain / Giais (giaivat) / han / imprendan /. Nus (no) fain / Fais (faivat) / nus (no) giovain / stain
b. vegn (vain), (Variante: es) / sta / stan (Variante: sun) / discuorran / lavura / lavura / fan / van / van / han
- 21.** **a.** stun / mang / baiv / vegn / lavur / n'ha / fetsch / vögl / fetsch / vegn / fetsch / sun
b. Ella mangia / baiva / Lura va'la / Ella lavura / Cur ch'ella ha liber / fa'la / ch'ella vuol / Ella fa / ella va / o ch'ella fa / è'la
- 22.** **a.** nu fa jent **b.** nun esa **c.** Eu nun ha jent **d.** Nun hast
e. Nu va'la **f.** Ellas nu stan **g.** No (nus) nun eschan **h.** Karin nun es
i. nun esa **j.** Nu pigliast **k.** Daniela nu mangia **l.** Eu nu vögl

Lecziun 3

Cudesch principal

1. a. d'ün let
b. quieta
c. quarantatschinch / plüssas valischs
3. trentün / quarantaduos / tschinquantatrais / sesantaquatter / settantatschinch / ottantases / novantaset / quarantot / tschinquantaset / sesantatschinch / novantün / quarantatrais
10. Eu n'ha parcà / Schi / Nu / Na, na. / nöglia / es libra / quia dadoura sun libras, / müda. / Ingio es il lift ? / guarda / a schnestra. / Bain. A bun ans vera.
12. s'inclegia / stupend / ingün problem / bain
13. Stupend / nun esa / ingün problem / s'inclegia
14. Per far quist exercizi esa bun da leger amo üna jada in detagl la transcripziun dal text e da cumplettar il text preschantà seguond las indicaziuns in tudais-ch.
15. a. f b. g c. g d. f
17. da reservar üna chombra d'ün let / quai es pussibel (varianta: quai va bain / per üna not / la culaziun / Va bain. / ...
22. I. in / chombra / per / cun / guarda / vers / a las / da / II. Locarno, ils / Eu conferm meis telefon e reserv üna chombra dubla cun bogn dals 4 october als 19 october. / La prüma eivna cun mezza pensiun. / Amiaivelmaing

Cudesch d'exercizis

1. reservà / mumaint / d'ün let / bogn / üna chombra d'ün let / clav / nomer / s'inscriber / s-chüsa
2. TSCHINCH / QUATTERTSCHIENT / TRENTATRAIS / SESTTSCHIENT / NOUVTSCHIENT / OTTANTA: CRASTA // SESANTA / TSCHINCHTSCHIENT / NOVANTATRAIS / TSCHIENTEDÜN / MILLI / QUARANTAQUATTER: STAILA
3. a. dain b. dun c. dast d. daja
e. dais (Vo daivat) f. dà g. dan
4. las nouv ed ün quart / las trais e vainch / ün quart da las ündesch / vainchatschinch da las tschinch / mezdi (las dudesch) / l'üna / vainch da las desch / las set e mez (mezza) /
5. a. perche ch' / L'hotel es magari luxurius, dimena è'l ün pa char.
b. dimena / Dals 20 december fin als 3 schner nun esa plü chombras libras perche chi'd es fich blers giasts.
c. perche ch'ella / La chombra guarda vers il flüm, dimena nun è'la quieta.

- d.** dimena / Hans sa discuorrer bain rumantsch perche ch'el viva daspö ons a Zernez.
- 6.** a las set / da las ot (la bunura) fin (a) las ses (la saira). / da las dudesch a l'üna . / a las set e mez guarda'l / lura legia'l ün cudesch / las ündesch
- 7.** **a.** Possa (Variante: pudessa) / sainz'oter
b. Esa pussibel / S'inclegia
c. pudess El / Schi, jent
d. Ch'El s-chüsa (feminin: ch'Ella s-chüsa), am pudess El / Schi, jent.
- 8.** **a.** cun / per **b.** a / per **c.** da las / a **d.** A las
e. in **d.** a
- 10.** **a.** Sch'El voul **b.** sch'El ha jent (Variante: sch'El voul)
c. perche ch' **d.** dimena **e.** dimena
- 11.** Schi. Quia es Renata Wieser. Eu vess jent / Jent. Eu sa cha sar Baumann discuorra rumantsch. / Allegra, sar Baumann. Eu vess jent da reservar üna chombra dubla dals 13 fin als 19 lügl. / Quai am fa plaschair. / Ch'El reserva dimena la chombra. / Schi, ils prüms trais dis cun mezza pensiun. Es quai pussibel? / 8200 Schaffhausen, Churfirstenweg 7 / Grazcha fich ed a revair.
- 12.** 1 SCHNESTER / 12.2 CHAR / 12.3 LIBER / 12.4 CHOD / 12.5 GROND / 12.6 S-CHÜR / 12.7 BUNMARCHÀ : TRID'ORA
- 13.** meis / giavüsch / dals / fin als / d'ün / cun / pensiun / Amiaivelmaing
- 14.** favrer es il seguond mais da l'on / marz es ... / l'avrigl es ... / mai es ... / gün es ... / lügl es ... / l'avuost es / settember es ... / l'october es november es ... / december es ... /
- 15.** va / piglia / po / chatta / maina / ha / es / discuorra / discuorra / sun / es / on / giodan / han / esa / van / fan / disch / han / tscherchan /
- 16.** **a.** dubla **b.** bell' **c.** ota / libras **d.** occupadas
e. excellentas **f.** quieta **g.** pitschna **h.** stangla / a (varianta sül) / per
- 17.** **a.** da / a / daspö **b.** in / da **c.** per **d.** vers
e. da / (fin) a **f.** in **g.** a **h.** per
- 18.** **a.** i'l / pels **b.** a / culs
c. al (Variante: sül) / al (Variante: sül) **d.** dals / fin als
e. a / per **f.** in (im Dorf) (Variante: pro'l cumün: bei der Gemeinde) /
- 19.** **a.** Quai es la famiglia da Jon Duri e Ladina Sutter-Coretti
b. Quai es üna chasa veglia da paur.
c. La pensiun Crusch Alba es aint in S-charl.
d. La gronda part da las chombras han duscha e tualetta.
e. Excellentas specialitats da sulvaschina.

Lecziun 4

Cudesch principal

1. a. ir a pè tuot il toc / tour l'auto da posta fin Tarasp / tour l'auto da posta fin Vulpera e chaminar sü
 b. il prüm auto chi va vi Vulpera
 c. fich bella
 d. a la staziun da Scuol
 e. var ün'ura e mezza
 f. il chastè
 g. la davomezdi a las trais
 h. Ella ha temp avuonda e la spassegiada da Vulpera a Tarasp es fich bella.
6. a. stain b. eu vegn c. eu stun d. tuornan
 e. stan f. Nus tuornain
7. amis engiadinais / davant / üna charta dal / tilla cumpra / eir a mai / less il cudesch da / l'Engiadina Bassa / schi til / cha tü til / quia / dumonda üna / stögl tour eir ün pêr / tillas poust / es üna bella / tilla pigl / culla fich bella / da / plaschna / sun bellas. / nu tillas cumpra / nun ha vögliä
8. a. tilla b. Til c. Tilla d. til
 e. tillas f. tils
10. Scha tü hast fom, va in chadafö. Aint illa frais-chera esa övs e tomatas, painch e chaschöl. Aint illa s-chaffa a dretta chattast il pan. Eu tuorn vers las tschinch. Quista saira pudaina ir insembel a tschaina a Scuol.
13. a. Furnarias daja be in tscherts cumüns.
 b. Affars da büschmainta, da sport ed apotecas e kiosks, (eir bars, dancings e discos), daja be aint ils centers plü gronds.
 c. Butias plü pitschnas serran ün mez di l'eivna.
 d. Bliers hotels e restaurants serran tuot tenor ün di l'eivna.
 e. Dürant la stagiun morta sun serrats bod tuot ils hotels e restaurants.
15. I. giosom / amunt / a dretta / aval / ester / cul auto, cul tren / da quai giò / serrà / d'inviern / stagiun morta / pitschen / süsom
 II.a. vi'l / ir a pè / l'auto da / fin / da / a / fich bella
 II.b. davant / cumprar / tilla / tilla
 II.c. aint ils (varianta: in) / gronds / in ün (varianta: al / Dürant / serrats
 II.d. in / Aint illa / esa / tomatas / chaschöl / Aint illa / a / da la

Cudesch d'exercizis

1. > Ch'Ella s-chüsa! . < Schi. > Eu vess üna dumonda. < Hai. > Quant lönch n'haja ad ir a pè fin Vulpera? < Quai dependa. Sch'Ella va svelto o plan. > Plan. < In mincha cas è'La là fin mezdi. > Grazcha. < A bun ans vera.
2. 2.1 APOTECA / 2.2 HOTEL / 2.3 BANCA / 2.4 STAZIUN / 2.5 AUTO / 2.6 MUSEUM : CHASTÈ

3. A = banca / B = scoula / C = apoteca / D = center da sport / E = kiosc / F = supermarchà / G = restaurant cun terrassa / H = caffè /
4. a. dal / al b. da la / da l' c. dal / a d. dals / als
e. da las
5. a. quista / Quella b. quel / quella c. Quist / quel d. quell'
6. a. tilla b. til c. tilla d. tilla
e. tils
7. s-chüsa / riv / Ch'El taidla / es / va'L / va / es / vezza'L
8. a. muossavia b. daman c. gita d. adüna
e. na
9. a dretta / a schnestra / giosom / cruschada
10. a. Aint illa / Aint illa b. cul
c. sül d. cul / cul / cul
e. süllas f. per üna / cul / aint illa
g. Süllas h. aint il
i. cull'
11. PUDAIR: eu poss / tü poust / ella po / nus pudain / vus pudais (vo pudaivat) / i pon // STUVAIR: eu stögl / tü stoust / ella sto / nus stuvain (auch: stain) / vus stuvais (vo stuvaivat; auch: staivat) / i ston // (VU)LAIR: eu vögl / tü voust / ella voul / nus lain / vus lais (vo laivat) / i voulan (auch i vöglian) // SAVAIR: eu sa / tü sast / ella sa / nus savain / vus savais (vo savaivat) / i san // GNIR: eu vegn / tü vainst / ella vegn (auch: ella vain) / nus gnin / vus gnis (vo gnivat) / i vegnan // IR: eu vegn / tü vast / ella va / nus giain / vus giais (vo giaivat) / i van
12. 12a. possa / 12b. stögliä / 12c. pon / ston / 12d. pudain / stuvain (auch: stain) / stuvain (auch stain; Variante: vain da) / 12e. voust / 12f. voulan (auch: vöglian) / 12g. stuvais (stuvaivat; auch: staivat) / 12h. stuvais (Vo stuvaivat; auch staivat) / 12i. voulan (auch vöglian) / voulan (auch: vöglian) / 12k. Voul (auch: voul'La) / 12l. po'La
13. a. Sast / sa / vegn b. Gnis (Gnivat) / gnin
c. Savais (savaivat) / savain d. va'L / sa / vegn (vain)
e. po'L / van
14. a. pella b. pels c. per d. pel
e. pellas f. per
15. per vus (vo) / da / pro / Scha / Là / Da là / pro / cun / fin pro / Là / scha /
16. a. tuot las b. tuot il c. tuot ils e. tuot las
d. tuot ils e. tuot il f. tuot las
17. a. tuotta di b. da tuotta sorts c. tuott'eivna d. tuot on
e. da tuot cour

- 18. a.** Aint illa frais-chera esa (chattast) / Painch e chaschöl chattast (esa) aint illa frais-chera / Tü chattast (Id es) övs e tomatas aint illa frais-chera.
- b.** Da stà esa blers turists. / Id es pacs skiunzs da stà. ...
- c.** Ils hotels sun serrats d'ürant la stagiun morta. / D'ürant la stagiun morta sun serradas bleras butias.
- d.** La saira fan Gian e seis cumpogns üna gita cul velo. / Martina e Claudio van la saira in üna disco. ...

Lecziun 5

Cudesch principal

1. a. ün pullover b. da frustagn c. verd s-chür d. nairas
e. üna chamischa
8. ün'eivna: f / duonnas ed uffants: g / as piglian temp e cussaglian bain: g / ils predschs sun favuraivels: g / la tscherna es gronda: g
9. a. perche cha / perche cha b. perche cha'l / perche cha'ls
c. perche ch'ella / perche ch'el d. perche chi'd / perche chi
13. a. massa largias / schlungunain
b. laschain oura / scurznin (variante: fain gnir plü cuorta)
15. vess guardà jent quellas chamischas / Pür ch'El / am plascha / cuost'la / Quista vegn / Magari / quai es / buna marca / Pingoula / A l'ultima
17. ... selbstverständlich ...: S'inclegia / ... Aufmerksamkeit ... : Ch'Ella s-chüsa / Ch'El taidla / Ch'El guarda / ... Einverständnis ...: D'accord / Va bain / ... Geduld ...: Be ün mumaint / ... Abschluss ...: Bain / Bain, schi / ... weiteres ...: E lura /
18. a. S'inclegia b. Be ün mumaint c. Ch'El s-chüsa / Ch'El guarda
d. D'accord. e. Bain, schi f. D'accord / ch'El guarda
20. a. A = 3 / B = 1 / C = 7 / D = 8 / E = 9 / F = 4 / G = 5 / H = 6 / I = 2
b. nr. 1: giacca / blau e cotschen / lana / 52 / frs. 80.00 / nr. 2: tschop / grisch verdaint, uni / ingüna indicaziun / frs. 80.00 / nr. 3: büschmaint da spusa / alb / ngüna indicaziun / 44 / frs. 480.00 / nr. 4: stivals / grisch s-chür / chürom / 38 / ingüna indicaziun / nr. 5: s-charpas da duonna / cotschen / chürom / 39; tach ot / ingüna indicaziun / nr. 6: tas-cha / chürom / natüral / ingüna indicaziun / ingüna indicaziun / nr. 7: giacca da vent / blau / sintetic / 52 / 54 / ingüna indicaziun / nr. 8: büschmaint da skis (dad hom) / gelg / blau / verd / sintetic / 52 / favuraivel
21. I. cler / cuort / elegant / bunmarchà / larg / pitschen
II. a. plaschan / quellas / albas / b. Quel / verd / plascha. / c. plascha / quella / cotschna / d. plaschan / quels / nairs / e. plaschan / quellas / grischas
III. a. da / in / b. tenor / laint / c. pro / d. per / e. da / f. da / g. intuorn / h. per /

Cudesch d'exercizis

1. Allegra / Allegra / Che vess El jent? / Ch'Ella taidla. / Her ha mia duonna cumprà per mai / quist pullover. / Schi. / Ma ch'Ella guarda. / El es ün pa grond. / e, / per dir sco chi'd es, / la culur nu'm plascha / Ella nu Til plascha? Ma, nu po'La tour inavo quist pullover? / Sch'El ha la quittance da la cassa, sainz'oter. / Ch'Ella spetta. / Eu tilla n'ha tutta cun mai.
2. 2.1 VESTI / 2.2 CHAMISCHA / 2.3 SCHOCCA / 2.4 CHOTSCHAS / 2.5 PIÖLS / 2.6 MANTEL / 2.7 CHATSCHÖLAS / 2.8 GIACCA: TSCHINTA

3. Quistas manetschas nu'm plaschan. / Quists piöls nu'm plaschan. / Quista fascha nu'm plascha. / Quista chamischa nu'm plascha. / Quist pullover nu'm plascha. / Quist tschop nu'm plascha.
4. Gian ha chotschas brünas, s-charpas cotschnas ed ün chapè alb. Martin ha ün chapè grisch, s-charpas albas ed ün tschop brün / Curdin ha s-charpas grischas, ün tschop alb e chotschas cotschnas / Peider ha s-charpas brünas, ün tschop cotschen e chotschas albas / Remarcha: Plüssas cumbinaziuns sun pussiblas
5. a. Ch'el prouva b. Ch'Ella piglia c. Ch'Els guardan d. Ch'Ellas cumpran
e. Chi guardan
6. a. pervi cha las b. pervi cha'l ... c. pervi cha'l ... d. pervi cha l'...
e. pervi cha l'... f. pervi cha la ... g. pervi cha las ... (Bitte beachten: Die Kombinationen mit ‚perche cha‘; exercizi 9 dal cudesch principal)
7. a. plascha b. para c. plaschan / paran d. para / plascha
e. plascha f. para
8. a. buns b. Buna c. bain d. bain
e. buna f. Buna / bain g. buna h. bain
i. bunas
9. a. Nun ha'La üna culur ün pa plü s-chüra?
b. Nun esa ün'ustaria ün pa plü daspera?
c. Nun esa ün hotel plü bunmarchà?
d. Nun esa (ha'L, ha'La) üna chombra plü quieta?
e. Nun ha'L, ha'La ün pullover plü larg?
f. Nun ha'L, ha'La s-charpas plü grondas?
10. a. scurznrir b. laschar oura c. schlungunar d. plü cler
e. tour aint f. bunmarchats
11. Vana / displascha / para / plascha
12. a. Til b. tillas c. til d. tillas
e. tillas f. tils g. tilla h. tils
13. > Sto'L avair amo alch? / < Schi. Eu less avair amo üna tschinta per quistas chotschas. / > Da chürom? / < Quant cuost'la? / > 70 francs. / < Ma. Ella es magari chara. / > Schi, d'accord. Ella nun es propi bunmarchada, ma ella es bella. / Til plascha quista culur? / < Mo schi, ella va bain. Eu tilla pigl.
14. Mia mamma ha cumprà per mai quista chamischa. Ella nu'm plascha. Possa barattar? / S'inclegia ch'Eu tilla n'ha. Ch'Ella guarda (oder: Qua è'la). / Na. Eu nu vögl üna chamischa. Eu provess jent quella giacca chi'd es in vaidrina. / Schi. Precis quella (Variante: Quella culs quaders). Quella am plascha. / Pel solit, quarantot (Variante: Il quarantot). / Ch'Ella guarda. Quista giacca es ün pa massa largia. Nun ha'La ün numer plü pitschen? / I'm displascha. Quistas culurs nu'm plaschan. Nu's pudessa tour aint la giacca? / D'accord. Quant cuosta tuot insembel? / Magari char. / Bain. Eu tilla pigl. Possa pajar culla carta da credit? /

- 15.** a. Vais (Vaivat) eir ...
c. Hana eir ...
e. Ha'L eir ...
- 16.** a. S'inclegia
c. Sainz'oter.
e. S'inclegia / Sainz'oter
- 17.** Waagrecht: 1. S-CHARPAS / 4. CRAVATTA / 6. MONGIAS / 7. TSCHOP / 9. BLUSA / 10. PIÖL / 11. JEANS / Senkrecht: 1. STIVALS / 2. PULLOVER / 3. SCHOCCA / 5. MANTEL / 6. MANETSCHAS / 8. CHAMISCHA / 10. PATINS /
- 18.** a. f b. r c. f d. f
e. r

Lecziun 6

Cudesch principal

1. a. f b. f c. f d. f
 e. g f. f g. f h. g
 i. g
3. a. sun stat (feminin: sun statta)
 b. es passà / eschan stats
 c. eu sun tuornà (feminin: tuornada) / vain lavurà
 d. ha telefonà / eschan stats (feminin: stattas / es stat / vain giodü
 e. sun stat (feminin: statta) / haja dudi / n'ha guardà
5. a. Eu n'ha tut ün cuors rampignar. / Eu sun statta illas Dolomitas talianas. / Quai es stat ün'experienza unica.
 b. Eu n'ha fat gitas cul velo. / Est stat ... / Eu sun stat al Lai da Constanza. / Quai es stat vacanzas da bellezza.
 c. Eschat stats ... / No eschan its a chaminar. / No (nus) eschan stats in Creta. / Quai es üna cuntrada impreschiunanta.
 d. No (nus) vain passantà (insembl) üna fin d'eivna. / Eschat stattas / No (nus) eschan stattas al Lai da las quatter Forestas. / Quai es stat (sco) mincha jada ün plaschair.
 e. No (nus) eschan its in muntogna d'utuon. / No (nus) eschan stats in Grischun. / Id es stat (dis d') üna clerità fantastica.
7. a. No (nus) eschan girats tras tuot la cità e vain vis ils stabilimaints ils plü cuntschaints ... E lura eschna its eir cul tren turistic ...
 b. No (nus) eschan girats tras tuot ils chantuns e vain vis las cuntradas las plü bellas E lura eschna its a verer eir ...
 c. No (nus) eschan girats tras tuot la cità e vain vis ils monumaints ils plü bels / E lura eschna its a verer eir ...
9. E'l stat / Hast gnü / ha pajà / pensiun aint ils hotels / nun ha spais / vaivat (vais) / gnü / n'ha giodü / Eschat stats / buns restaurants / buna / da bellezza / (No) vain vivü / est uossa adüsada
10. a. Ella nun ha dudi nöglia. b. nun ha fat nöglia.
 c. nun ha mangià bod nöglia. d. No nu vain preparà (bod) nöglia.
 e. nun ha inclet bod nöglia.
11. Propcha (varianta: propi). / Bunischem. / Mo lura, / Oter co.
12. a. Oter co. b. Propcha (varianta: propi)
 c. Mo lura
13. a. f b. f c. f d. g
 e. f f. f g. f h. g
15. a. es / -tta b. ha / -ada c. ha / -t d. sun / -ts
 e. ha / -da f. han / -à g. sun / -ts h. han / -s

i. vain / -ts k. ha / -ada / ha / -à

16. a. as b. s' / -ats
 c. t' / -à / feminin: -ada d. ans / -ats (feminin: -adas)
 e. as f. ans / -ats (feminin: -adas)
 g. s'ha / -da h. s' / -a
 i. am k. T' / -à / f -ada
 l. m' / -à / f -ada

22. lascha verer / eu m'impais / flot cha / dimena / d'accord

23. a. Lascha verer b. Eu m'impais c. D'accord / Dimena / Dimena

24. a. Bea / Seraina / Ursina

b. Propuoner: Hast vöglija da ...? / Vessast gust da ...? / Laina ...? / Acceptar: Jent. / D'accord. / I'm fa plaschair da ... / Eu n'ha propcha gust da ... / Nun acceptar: Na, ... / I'm displascha, / Otra proposta: Perche nu? / Nu pudessna ...?

26. ha / reagi / clom / es gnüda / stats / ils paraints plü strets / statta in / ha guadagnà / affar: ün'eivna in Sicilia / ha vis / las plü / es ida eir / ha / spais blier

Cudesch d'exercizis

1. (a) – (g) / (b) – (h) / (c) – (f) / (d) – (e)

2. I sun creschüts / I sun stats / I sun restats / I sun sortits / I sun gnüts / I sun mütschats / I sun partits (abreisen) / I sun stats / I sun rivats / Id han giantà / Id han gnü / Id han dat / Id han fat / Id han pudü / Id han bavü / Id han parti (teilen) / Id han stuvü / Id han tut / Id han vuglù

3. vaja / sco cha / es alch / vögl / eu / gronda / est / invidà / sül pajais / da meis genituors / hast vöglija / gnir / saira / telefonar per dir / vainst / il pussibel

4. a. sun its / han spassegià b. sun i (feminin: ida) / n'ha tut
 c. ha cumprà / es i d. es ida / ha passantà
 e. es stat / ha lavurà

5. a. Eu sun statta a Paris e n'ha tut ün cuors da frances.
 b. Eu sun i in üna val da muntogna e n'ha fat gitas d'ürant duos eivnas.
 c. Eu sun statta a chasa e n'ha lavurà in üna butia.
 d. Eu sun stat a chasa e n'ha lavurà in üert.
 e. Eu sun statta a Venezia e n'ha vis eir ingio chi d'eiran ils affars dals Grischuns.
 f. Eu sun stat a Fribourg e m'ha preparà per meis examens.

6. eschna stats / No (nus) eschan partits / eschan tuornats / es stat / (No) vain giodü / (No) vain fat / vain chattà / (No) vain fat / eschan stats / han tschernü.

7. a. Cura eschat partits? b. Ingio est stat?
 c. Che vaivat (vais) vis? d. Cura es Franca tuornada?
 e. Co suna (sun els) its in Spogna? f. Ingio eschat stats?

- g.** Cura es gnü Martin?
- 8.**
- a.** Eu n'ha vis ils museums ils plü importants.
 - b.** No (nus) eschan stats aint illas cuntradas las plü bellas da la Svizra francesa.
 - c.** Eu sun stat in Grecia süllas inslas las plü solitarias.
 - d.** Men ha cumprà la büschmainta la plü chara.
 - e.** In marcurdi vaina fat la gita la plü lunga.
 - f.** Claudia ha tut l'assavela la plü nouva.
- 9.**
- a.** Lisa ha fat ün viadi in Toscana. Ella ha abità in üna chasa da paur. Ella es ida a chavagl ed ha vis las citads las plü caracteristicas. E lura ha'la tut eir ün cuors da pittürrar.
 - b.** Andri ha passantà ün'eivna in Bergiaglia. El es i duos dis a rampignar. El es girà per tuot la val ed ha vis tuot ils cumüns ed ils monumaints d'art ils plü bels. E lura è' i eir aint illa Ciäsa granda.
 - c.** Eu sun stat (feminin: statta) a chasa. Eu n'ha giodü la quietezza e n'ha tatlà musica. Eu sun i (feminin: ida) bler cull'assavela. Eu n'ha preparà ün pa pels examens e lura n'haja let amo üna jada ils cudeschs ils plü importants.
 - d.** Els sun its a München. Els sun girats per tuot la cità. Els han vis ils stabilimaints ils plü bels dals maisters grischuns (da la Mesolcina e da la Val Calanca). E lura suna its eir a Dachau.
- 10.** Ha'L / fat üna visita / n'ha / vis / n'haja / pudü / Til han / plaschü / m'han plaschü // vo vaivat (vus vais) / vivü / ha / lavurà / s'ha / plaschü / eschan / tuornats // t'ha / plaschü / es / stat // n'ha / dudi / es (Variante: saja) / statta / tilla ha / plaschü / n'ha / gnü // han (Variante: hajan) / passantà / No (Nus) eschan / stats / Tils ha / plaschü / ans ha / plaschü //
- 11.**
- | | |
|---------------------------------------|----------------------------------|
| a. eu nun ha vis nöglia | b. nun haja mangià nöglia |
| c. nun haja fotografà nöglia | d. nun haja cumprà nöglia |
| e. nun haja pudü postar nöglia | f. eu nun ha dudi nöglia |
| g. nun haja fat nöglia | |
- 12.** Von oben nach unten, links: baiver / dar / dir / far / gnir / ir / incleger // Von oben nach unten, rechts: star / imprender / metter / scriver / trametter / tour / verer
- 13.**
- a.** ha fat / ha cumprà
 - b.** es statta / ha imprais
 - c.** vain gnü / vain vis
 - d.** sun stat (feminin: statta) / n'ha fat / n'ha let / n'ha guardà
 - e.** es i / ha / inscuntrà / han dat / han / decis / es gnü
- 15.** eschna (Variante: eschan + nus) / its / No eschan partits (feminin: partidas) / No vain tut / eschan chaminats (feminin: chaminadas) / vaina (Variante: vain + nus) / inscuntrà / vain decis / es stat / vaina (Variante: vain + nus) / chattà / No vain tut / han / vuglù / eschna its (feminin: idas) / vaina (Variante: vain + nus) / fermats (feminin: fermadas) / No eschan its (feminin: idas) / vaina (Variante: vain + nus) / fat / han quintà / eschna (Variante: eschan + nus) / its (feminin: idas) / No vain tschnà / vaina (Variante: vain + nus) pajà / No eschan rivats (feminin: rivadas) / n'haja (Variante: n'ha + eu) / dit / sun stats (feminin: tuottas ... stattas)

16. a. nöglija b. ingün c. nöglija d. ingün
e. ingün f. ingün g. nöglija h. ingün
17. a. t' b. s'
c. as d. s'
e. Vo's staivat (Variante: vus as stuvais) f. No'ns (Variante: nus ans)
g. m'
18. statta / tut / vacanzas / suna / fat / giouv / vis / cuors / haja (Variante: m'ha eu) / incleg /
interessant / dat / discuor / rumantsch
19. Taidla. // Eu n'ha provà da't telefonar plüssasjà / perche ch'eu n'ha duos bigliets / per
l'Aida a Verona. // l's va cul car. // Ingünas cumplificaziuns / pervi da plazzas, /
parcadis e formalitats. // Hast vöglija da gnir? // E cura füss quai? // Daman a saira. //
Insai vaiva impromiss / a mia sour ch'eu guarda dals uffants. // Ma lascha verer sch'eu
poss organisar alch. // E cura füssa da partir? // Eu pens a mezdi. // Eu stuvess
dumandar l'iber.
20. 1 – d / 2 – e / 3 – c / 4 – b / 5 – a
21. a. f b. r c. f d. r
e. r

Lecziun 7

Cudesch principal

1. a. I voutan ir a Londra
 b. 700. – frs. / 420. – frs.
 c. 21.15 / 06.46 / 08.15 / 10.13
 d. ch'el ha couchettes
 e. ch'ellas voutan passar cul Eurostar tras il tunnel suot il mar
 f. almain 7 uras
 g. trametta ils bigliets per posta
 h. survegnan il quint plü tard.
3. a. l's parta b. l's paja c. l's sto quintar d. l s'es
 e. chi's fa f. l's douvra g. l's va
6. a. Quant lönch vaina ad ir a pè da Flem a Bargis? Ad ir a pè s'haja var 2 uras.
 b. Quant lönch vaina ad ir a pè da Lavin ad Ardez? Ad ir a pè s'haja var 2 uras e 15 minuts.
 c. Quant lönch vaina ad ir cul tren e cul eroplan da Cuaira a Londra? Ad ir cul tren e cul eroplan s'haja var 3 uras.
 d. Quant lönch vaina ad ir cul auto da Scuol a Lucerna? Ad ir cul auto s'haja var 3 uras.
 e. Quant lönch vaina ad ir d'instà cul auto da Mustér a Lugano sur il Lucmagn? Ad ir cul auto s'haja d'instà var 2 uras.
 f. Quant lönch vaina ad ir d'inviern cul tren da Mustér a Lugano? Ad ir cul tren s'haja var 5 uras.
 g. Quant lönch vaina ad ir cul auto da posta e cul tren da Müstair a Zuoz? Ad ir cul auto da posta e cul tren s'haja var 2 uras.
 h. Quant lönch vaina ad ir da Bivio a Casaccia a pè sur il Set? Ad ir a pè s'haja var 6 uras.
10. a. definitivmaing b. quietamaing c. regulara d. amiaivelmaing
 e. cordialmaing f. principal
11. a. f b. f c. g d. f
 e. g
13. a. neir b. schi c. Neir / nun d. lura (varianta: schi)
 e. Neir / nu f. schi
14. a. ha'l suspais il viadi. / è'l stat a chasa.
 b. n'haja tut l'eroplan. / n'haja suspais il viadi. / n'haja tut ün oter tren. / suna stat a chasa.
 c. è'la ida cul auto. / ha'la tut ün oter tren (Remarcha: Daspö chi'd es scumandà da fûmar aint il tren, nun es la frasa plü actuala).
 d. vaina cumprà ün nouv. / vaina stuvü cumprar ün nouv.
 e. sta'l a chasa e dorma. / piglia'l il tren da las 07.24.
15. cuosta il viadi cul // tren / classa, ir / tuornar / fa var // seguonda / lura ün bun pa / favuraivel // Be ün mumaint / Paris / quai fa / Nord / Waterloo, quai es // vegnan / francs per / quai per mincha viadi // n'ha fat il quint inandret / quai var / francs // sun decisa / fa oura / francs // dess eir üna / ir cul tren / tuornar cul eroplan / cumprais /

favuraivla //

17. Allegra, sar Venzin. Eu fetsch quint dad ir a Helsinki. Che svouls am po'L cusgliar? / Da Cuaira, na avant las desch e mezza. / Müdar a Berlin! Na, quai nu'm plascha. Nu daja ün svoul direct la saira? / Quai es massa bod. Eu n'ha amo ün termin a bunura e quel es fix. Eu pigl listess il svoul da las 16.30. Cura suna lura a Helsinki? / Quai va bain. Am pudess El reservar üna plazza? / Eu nu sa amo cur ch'eu tuorn. Per intant possa reservar be il svoul da Turich a Helsinki. Pel retuorn guarda lura in Finlanda. Grazcha fich.

19. a. g b. g c. f d. f
e. g f. g

20. a. s'es / s'haja b. as vezza
c. as chatta d. l's sto
e. Schi's voul / as poja f. as vaja
g. chi's passa / as vezza h. as douvra
i. as guarda k. l's fa
l. schi's dorma m. as poja / chi's sdruaglia

21. a. I nu's po ir ... b. I nu's sto reservar ...
c. I nu's sta bain ... d. I nu s'ha trat sü ...
e. I nu's douvra ... f. I nu's po ir d'inviern ...
g. I nu s'ha ...

23. I. dad ir / ün büro da viadis / infuormaziuns / chi s'ha / che predsch / da far quint / svoula / cumbina / ed eroplan / less ir / il viadi / van / passar tras / suot il mar / da Paris / Londra cul / vana cul tren / I partan / a las / sun ellas (varianta: suna) / a las / stona müdar / ün taxi / la metro / dependa / han cun / es temp / ir / staziun / tschella / han dabsögn / pro cuntschaints
II. char (varianta: char ed insalà) / mai / liber / svelt / serrà / public

Cudesch d'exercizis

1. Vorbemerkung: Ein Satzteil kann durch eine kleine Pause (markiert durch einen Schrägstrich) aufgeteilt sein. Beim Sprechen macht man keine eigentliche Pause, man verlängert lediglich den letzten betonten Vokal vor der Zäsur und bindet gleichzeitig, wie wenn alle Wörter zusammen geschrieben wären. Dadurch entsteht akustisch der Eindruck einer Zweiteilung.

Beispiel: Nostessanavaairünpêrinfuormaziuns.

Ch'El taidla. // No stu vessan avoir / ün pêr infuormaziuns. // Jent. // Da che as tratta? // No fain quint dad ir a Londra e lessan savair... // Che cundiziuns chi s'ha ad ir cul tren / e cun che predsch chi'd es da far quint / schi's svoula / o schi's cumbina / tren ed eroplan. // Che laina far? // Laina ir cul eroplan? // (Anmerkung: Bei der ersten der zwei Fragen, durch ein Fragewort eingeleitet, ist die Melodie fallend; bei der zweiten, ohne Fragewort, steigend).
Ma ch'El dia. // Quant cuosta a svolar? // Cul eroplan / daja divers tariffs. // Il plü bass // ir e tuornar // vegn a cuostar / intuorn

350. – francs / plü il viadi / Cuaira – Turich.

2. a. Schi's voul / schi's vaja
 c. I s'ha
 e. chi nu's sa / l's po
 g. nu's poja
- b. Schi's as ferma / schi's poja
 d. l's po
 f. as stoja
 h. Schi nu s'ha / as poja
3. > Che cundiziuns am fa'L per ün viadi a Lissabon?
 < Cul tren?
 > Na, cul eroplan. Quant vegn a cuostar il bigliet?
 < Dimena. Cul eroplan vegn il viadi a cuostar 589. – francs.
 >Es quai il tarif il plü favuraivel?
 < Schi.
4. a. bananas oder ün pêr bananas / kiwis oder ün pêr kiwis
 b. indicaziuns oder ün pêr indicaziuns
 c. ün pêr elemaints
 d. ün pêr lingias
 e. plazzas libras oder ün pêr plazzas libras
 f. ün pêr plets
5. a. schi'd es b. Esa c. chi'd es / esa d. Id es
 e. Schi'd es f. Esa g. Schi'd es / esa
6. voul / Po / displascha / i nun es / stöglija / parta / riva
7. a. buna b. definitiv c. bain d. regularmaing
 e. amiaivla f. quietamaing g. cordials h. definitivmaing
8. a / cul / cul / Cul / da / da / (Variante: vi pel di / la not) / La / a las / a / a las
9. a. Schi'd es üna bun'ora, van Reto e Chatrina ad ir cull'assavela. Reto e Chatrina van ad ir cull'assavela, schi'd es üna bun'ora.
 b. Scha Claudia po far liber, vain'la cun no a Vienna. Claudia vain cun no a Vienna, sch'ella po far liber.
 c. Scha Martina nun es amo qua, pigliaina tschel tren. No pigliain tschel tren, scha Martina nun es amo qua.
 d. Schi plouva, giaina a nodar aint il bogn cuvernà. No giain a nodar aint il bogn cuvernà, schi plouva.
 e. Scha Jon telefona avant las set, (schi) di ch'eu spetta al caffè Fontana. Di ch'eu spetta al caffè Fontana, scha Jon telefona avant las set.
 f. Scha tü vast in butia, (schi) cumpra güst eir üna gazetta. Cumpra güst eir üna gazetta, scha tü vast in butia.
 g. Scha vo pigliaivat l'eroplan, eschat bler plü svelt a lö. Vo eschat bler plü svelt a lö, scha vo pigliaivat l'eroplan.
 h. Scha Claudia va in üna butia da büschmainta, schi cumpr'la jent alch nouv. Claudia cumpra jent alch nouv, sch'ella va in üna butia da büschmainta.
10. a. (4) b. (5) c. (1) d. (2)
 e. (3) f.
11. a. PLAZZAS / b. EROPLAN / c. VIADI / d. SVIZRA / e. Anmerkung: Der zu ergänzende Satz ist wegen eines typografischen Fehlers unvollständig abgedruckt worden. Korrekt lautet er wie folgt: Est d'accord da gnir pro nus a tschaina _____co ir a concert? / AVANT //

ALVRA

- 12.** a. r b. f c. f d. r
e. f
- 13.** sun (Variante: suna) / stat / sun i / n'ha (Variante: n'haja) / gnü / n'ha (Variante: n'haja) / dovrà / sun (Variante: suna) / parti / sun stat / n'ha (Variante: n'haja) / cumbinà / n'ha tut /
Claudia Parli: sun (Variante: suna) / statta / sun ida / n'aha (Variante: n'haja) / gnü / n'ha (Variante: n'haja) dovrà / sun (Variante: suna) / partida / sun statta / n'ha (Variante: n'haja) / cumbinà / n'ha tut /
Martina und Cla: eschna stats / No eschan its / vaina gnü / vaina dovrà / eschna partits / no eschan stats / vaina cumbinà / vain tut /
Carin ed Isabella: eschna stattas / No eschan idas / vaina gnü / vaina dovrà / eschna partidas / no eschan stattas / vaina cumbinà / vain tut /
- 14.** a. r b. f c. f d. f
e. f f. r
- 15.** a. as vaja b. as poja c. nu's stoja / as vegna d. nu's mangia
e. nu's das-cha f. as chatta g. as stoja h. as vaja
- 16.** a. eir b. neir c. eir d. eir
e. neir

Lecziun 8

Cudesch principal

1.
 - a. punctual
 - b. sta a giantar
 - c. giò'n garascha / seis velo
 - d. Chatrina / seis hom / Chatrina
 - e. van in ün restaurant / guardan televisiun / giouvan
 - f. Chatrina es in spranza.

3.
 - a. In üna cabina da telefon. / Bain. In desch minuts suna pro tai.
 - b. Güst giosom il Flüela. / Bain. In üna mezz'ura suna pro tai.
 - c. In büro. / Bain. In vainch minuts suna pro tai.
 - d. A la staziun da Samedan. / Bain. In ün'ura suna pro tai.
 - e. A Bivio. / Bain. In quaranta minuts suna pro tai.
 - f. Sül lavur. / Bain. In ün quart d'ura suna pro tai.
 - g. Al bogn cuernà. / Bain. In trais quarts d'ura suna pro tai.

5. Stast a tschaina? / Pigliast ün caffè? / Stast a culazchun? / Pigliast alch da baiver? // Schi, ma davo giantar stöglija ir a lavur. / ... n'haja fixà alch. / ... nun haja temp. / ... n'haja prescha. / n'haja fat giò alch cun ün ami.

7.
 - a. Ella es daspö ün'ura in chadafö ch'ella prepara ün plain in pigna.
 - b. El es daspö ün pezza in (sia) chombra (variantas: aint in chombra, our in chombra, giò'n chombra, sün chombra) ch'el scriva.
 - c. El es daspö ün'ura in garascha (variantas: our in garascha, aint in garascha, giò'n garascha) ch'el metta sü las roudas culs pneus da stà.
 - d. Ella es tuotta davomezdi sün terrassa (varianta: our in terrassa) ch'ella legia.
 - e. Ella es daspö duos uras in stüva (variantas: aint in stüva, our in stüva, sün stüva, giò'n stüva) ch'ella guarda televisiun.
 - f. Ella es daspö duos uras in (sia) chombra (variantas: aint in chombra, our in chombra, giò'n chombra, sün chombra) ch'ella fa matematica.
 - g. I sun daspö bunura in üert (variantas: sün üert, giò'n üert, aint in üert, our in üert) chi zerclan.
 - h. I sun daspö las ot in stüva (variantas: aint in stüva, our in stüva, sün stüva, giò'n stüva) chi giouvan a jass.
 - i. I sun tuotta davomezdi a Segl (varianta: sü Segl, giò Segl) chi van cull'assavela.
 - k. El es daspö trais uras in biblioteca (variantas: sün biblioteca, giò'n biblioteca, aint in biblioteca, our in biblioteca) ch'el tschercha ün artichel sur da Churchill.
 - l. Ella es daspö üna pezza in sia stanza (variantas: aint in sia stanza, our in sia stanza, sün sia stanza, giò'n sia stanza) ch'ella taidla musica.

11.
 - a. Na, no (varianta: nus) ans allegrain da far il viadi.
 - b. Na, eu am tegn sδαςdà (feminin: eu am tegn sδαςdada).
 - c. Na, ella nu's sainta bain.
 - d. Na, i s'impipan da tuot.
 - e. Na, no ans divertin (ün muond).
 - f. Na, eu am stögl s-chüsar.
 - g. Na, ella as sainta bain ingio ch'ella es.

15. davomezdi / faivat (varianta: fais) / bell'ora / eu our in üert / leg / leg eu (varianta: legia) güst ün roman dad / l'm plaschan fich quels romans / am tschüffa / nu sun bod / da schmetter / pro'l roman / tü legiast, sast / chi chi'd / il morder / na, na / dessa dir / Quai vegn / pür l'ultim mumaint / Eu stun cul buonder / passaintast la davomezdi
16. Dess el s'annunzchar pella piazza da chanzlist? / Dess ella (varianta: Dess'la) star amo ün'eivna a chasa o tuornar a Fribourg? / Dessan els (varianta: Dessna) cumprar l'abitaziun o tilla tour a fit? / Dessan ellas (varianta: Dessna) s'infuormar pro l'agenzia (varianta: büro, agentura) da viadis? / Dess eu (varianta: Dessa) ir per tai in butia? / Dessan nus (varianta: Dessna) provar da cumadar il töf? / Craja'l cha tü dessast tour il tren o ir cul auto? / Craja'l cha vo dessast spettar o partir subit?
18. a. meis b. seis c. tias d. noss / nossas
e. lur f. vos g. mia
19. seis / Lur / sias / seis / sia / Lur / lur /
20. a. Minchün / sias b. Mincha / mincha / sia
c. minchün / minchüna / seis d. Minchüna / sia
e. seis / minch' f. Mincha / sia
21. I a. a's far üna / sainz'oter / ans fa plaschair / vè
b. a giantar / jent / giantar stöglija ir bain
c. agreabel da star / pa a tavellar / displascha / 'otra jada / jent plü lönch
d. passantaivat (varianta: passantais) lura il di / per mia part / tard e fetsch pachific
e. es tuot oter / as sdruglija fingià a las
- II a. ch'el fa
b. ch'ella legia
c. ch'el taidla
d. chi (varianta: ch'els) guardan
e. ch'ella fa
f. chi (varianta: ch'els) giouvan
- III a. vess
b. stuvessan
c. füssa
d. vessan
e. lessa
f. interessa (varianta: m'interessess)
g. pigliess

Cudesch d'exercizis

1. Chi / Eu sun / Ma chau / vaja (Variante: stast) / cun tai (Variante: tü) / in uorden / est / sun in ün / pro (Variante: a) / passar / far üna / in / in üna / al / in
2. a. davent b. a c. pro / in d. Da / pro / a
e. in f. a g. in / h. a
i. davent da k. pro
3. a. (3) b. (5) c. (6) d. (1/4)

- e. (5/2) f. (2)
4. a. A la posta, in ün kiosc, in üna staziun da benzin, in üna libreria
 b. Adüna plü pacas
 c. Ir in ün restaurant e dumandar da pudair telefonar / Tuot chi chi ha ün handy.
5. a. I'm displascha. Eu nu sun liber. Giain in dumengia saira.
 b. I'm displascha. Eu nu sun liber. Dumonda a Lucrezia.
 c. I'm displascha. Eu nun ha temp. Tü poust avair meis.
 d. I'm displascha. Eu nu poss. Eu telefon quista saira.
 e. I'm displascha. Eu nu sun liber. Puschman vaja.
 d. I'm displascha. Eu nun ha ün discziunari. Ma tü poust avair il disc dal Pledari Grond.
6. a. es in chombra ch'ella scriva a s'annunzchar
 b. es in stüva ch'el legia ün
 c. es in bogn ch'ella fa la
 d. sun in garascha chi cumodan il
 e. Gion e Marisa sun sün charpenna chi fan
 f. es in lobia ch'ella sta a sulai
 g. sun in stüva ch'eu discuor cul
 h. No (nus) eschan in cuort cha no (nus) discutain sur d'ün
7. a. ch'el cuschina. b. es ch'el cuorra.
 c. sun chi spettan il bus. d. es ch'el fa üna gita cul velo.
 e. es ch'el cumoda l'auto. f. es ch'el guarda televisiun.
 g. es ch'ella fa chau a Jon. h. es ch'el legia la gazetta.
 i. sun chi giouvan a ballapè. k. sun chi ballan.
8. Cun quai cha / dimena / Scha / schi / Ma / pür / davent / Vi / pussibel
9. as sdruglia / sta sü / va a cuorrer / cuorra / tuorna / fa / as santa (Variante: as santa'l)
 / s'allegra / taidla / as prepara (Variante: as prepara'l) / lavura / douvra / piglia (Variante:
 piglia'l) / va (Variante: va'l) / es / vain (Variante: vegn) / düra / va (Variante: va'l)
10. a. (4) b. (1) c. (7) d. (2)
 e. (3) f. (5) g. (6)
11. a. as sdruglian
 b. T'indurmainzast
 c. T'algordast / at sdrugliast (Variante: at sdaisdast)
 d. ella nu s'insömgia
 e. 's stramaintan
 f. S'allegraivat (Variante: S'allegrais)
12. stain (Variante: staina) / pudain (Variante: pudaina) / ans recrear / ans allegrain
 (Variante: ans allegraina) / No durmin (Variante: nus) / ans sdrugliain / leg / sta sü /
 prepara / va'l / tuorna / fa'l / culazchuna (Variante: culazchuna'l) / legia / va (Variante:
 va'l) / tambas-cha / giain (Variante: giaina) / guardaina / no giain / giouvan / vain
 (Variante: vaina) / fa / doda / sclingia / sa / riva / vegn / finisch / sun
13. am sdrugli / va giò / stun sü / prouv / sta sü / fa la barba / vegn (Variante: vegna) /
 prepar / tuorna / tir aint / as sdruglia / vain (Variante: vegn) / es (Variante: è'la) / spetta

/ va aint / serra / sta / ha / va / ha / fa / lava / süainta / as petna / finischa / mett'la sü / taidla / sta sü / as rabgiainta / es / fa (Variante: fa'l) / as lava (Variante: as lava'l) / as tira (Variante: as tira'l) / baiva / es

14. a. r

b. f

c. r

d. r

e. f

15. TOUR: pigliess, pigliessast, pigliess, pigliessat, pigliessan / IR: gessast, gess, gessan, gessat, gessan / FINIR: finiss, finissast, finiss, finissan, finissat / ESSER: füss, füss, füssan, füssat, füssan / DIRIGER: dirgiss, dirigissast, dirigissan, dirigissat, dirigissan / FAR: fess fessast, fess, fessan, fessan / VERER: guardess, guardessast, guardess, guardessat, guardessan / VEZZESSAST, VEZZESS, VEZZESSAN, VEZZESSAT, VEZZESSAN / CUMPRAR: cumpress, cumpressast, cumpress, cumpressan, cumpressat / DIR: dschess, dschess, dschessan, dschessat, dschessan / S'ALLEGARAR: m'allegress, t'allegressast, s'allegressan, s'allegressat, s'allegressan / VENDER: vendess, vendessast, vendess, vendessat, vendessan

16. a. vess (Variante: vessa

b. Cumpressast / pigliessast

c. Füssat / vessan

d. pudessan (Variante: pudessna)

f. fessan (Variante: fessna) / pudessan

g. Fessat (das Personalpronomen ‚vus' entfällt)

h. Mettessast (Das Personalpronomen ‚tü' entfällt)

i. Dschessast

Anmerkung: in der alphabetischen Ordnung ist der Buchstabe ‚e.' leider ausgefallen.

Lecziun 9

Cudesch principal

1.
 - a. Salata da bulais / Schoppa da giuotta / Schoppa clera da verdüra / Schoppa da zücha cun gromma / Canedels a la tirolaisa / Usöl brassà / Bizoccals cun erba ritscha / Tuorta da cuols
 - b. El: Salata da bulais / Schoppa da zücha / Usöl brassà e bizoccals / Tuorta da cuols / Ella: Salata da bulais / Schoppa clera da verdüra / Usöl brassà e bizoccals / Chaschöl
 - c. Üna butiglia Traminer da l'Alsazia / Üna butiglia Sassella / Duos butiglias aua da Passugg / 1d. Perche ch'el vaiva (varianta: faiva) fadia cun ir a cuorrer / 1e. L'usöl es brassà, in che möd nu's poja dir.

3. Müdamaints: feminin: Ch'Ella guarda. / masculin plural: Ch'Els guardan / feminin plural: ch'Ellas guardan / masculin e feminin plural: Chi guardan.

5.

<ol style="list-style-type: none"> a. Ch'Ella ans maina ... c. Ch'Ella ans detta ... e. Ch'El ans dia ... g. Ch'El ans detta ... 	<ol style="list-style-type: none"> b. Ch'El am cussaglia ... d. Ch'ella haja ... f. Ch'El ans maina ...
--	--

7. Tenor il prüm model:
 - a. quai es il menü chi vala pella sonda.
 - b. quai es il menü chi vala pel lündeschdi.
 - c. quai es il menü chi vala pella gövgia.
 - d. quai es il menü chi vala pel marcurdi.
 - e. quai es il menü chi vala pel venderdi.

Tenor il seguond model:

 - a. quai es alch cha tü tschüffast la sonda / quai es alch chi'd han la sonda / quai es alch chi's mangia la sonda (varianta: quai es alch cha tü nu tschüffast mincha di, etc.)
 - b. quai es alch cha tü tschüffast la gövgia, etc. (varianta: quai es alch cha tü nu tschüffast mincha di, etc.)
 - c., d., e. vegnan cumplettats in möd analog.

9.
 - a. Co suna fats, ils bizoccals nairs? / E che sort farina?
 - b. Co suna fats, ils canedels a la tirolaisa? / E che sort panins?
 - c. Co è'l fat il risot? / E che sort ris?
 - d. Co è'l fat, il ris cun versa? / E che sort ris?
 - e. Co è'la fatta, la tuorta da cuols? / E quant lönch esa da couscher in fuorn? Cun quants grads?
 - f. Co è'la fatta, la tuorta da nuschs? / E quant lönch esa da couscher in fuorn? Cun quants grads?

10.
 - a. Pigl'La ün magöl vin alb? Na, eu vess jent ün schü da tomatas.
 - b. Pigl'La giallina? Na, eu vess jent pesch.
 - c. Pigl'La ün filet da tschiervi? Na, eu vess jent ün rost tschiervi.
 - d. Pigl'La üna forella al less? Na, eu vess jent üna forella brassada.
 - e. Pigl'La puorvs gross? Na, eu vess jent arbaglia.
 - f. Pigl'La charn al less? Na, eu vess jent liongias frais-chas.
 - g. Pigl'La salata verda? Na, eu vess jent salata da carottas.
 - h. Pigl'La pulenta cundida cun chaschöl? Na, eu vess jent pulenta brassada.

11. Plain in pigna: Üna tuorta da mailinterra grattada ... / Crocants: Pasta da farina, painch, zücher ed övs ... / Capuns: Pasta da bizoccal, masdada cun quaderins charnpüerch maigra e pan alb. ... / Micluns: Mailinterra cotta duos dis avant vain sfracada. ... / Tatsch: Pasta da farina alba cun övs e lat ...
12. a. > E'la buna la salata da rampunella? < Fich buna. Eu tilla poss be racumandar. > Bain, lura provaina.
 b. > E'l bun il chaschöl besch da la Bergiaglia? < (Quai es) üna specialità. > Bain, lura postaina üna purziun.
 c. E'la buna la schoppa da giuotta? < Üna specialità da la chasa. Eu tilla poss racumandar fich. > Bain, lura duos jà.
 d. > Suna buns ils crocants? < Plü co be buns. I sun fats in chasa. > Bain, lura provaina.
 e. > Hana alch dals contuorns? < Forellas, cumpradas da pes-chaders indigens. La forella brassada, fich gustusa. > Bain lura pigliaina forellas, üna jà al less, üna jà brassada.
 f. > Hana charn indigena? < Charn chamuotsch, cumprada da chatschaders da quia. Eu tilla poss racumandar fich. > Bain, lura provaina.
15. giuotta / l'aua / e la giuotta / las carottas / schoppa / la charnpüerch e la charn fümantada / couscher / sal / recept
16. Pigliast / cigaretta / grazcha fich / tü, pür fuma / schmiss / fümär / ün mez on / tü nu dist / uschea / sentiva ch'eu vaiva fadia / ir a cuorrer / ch'eu / schmiss, cuorra / sco ün / giuven / hast fat a schmetter / Nögli'oter / n'ha schmiss / es üna / d'adüs / vala quai / dal bun / nu possa dir / sper / Quai / es la / jada ch'eu / schmiss / guardaina co chi'd / la prosma / cur cha no / a mangiar insembel
17. a. Ha'L ...
 b. Hana ...
 c. Vaivat (varianta: Vais) ...
 d. Ha Roman ...
 e. Ha Rina ...
 f. Hast ...
18. a. cun ir
 b. Cun cuorrer
 c. cun cuschinar
 d. Cun leger
 e. Cun pakettar
 f. Cun stübgjar
19. a. f
 b. f
 c. g
 d. g
20. *Ils receipts grischuns chi'd* (cha+id) han forsa fat gnir l'aua in bocca / *spaisas grischunas cha* vo cugnuschaivat / *alch chi s-choda* aint in uorden / *il möd da viver chi* (cha+i) s'ha müdà. / *Sar Jon e sia duonna Corina chi* mainan ün restaurant
21. cha / chi / chi / cha / cha / chi /
22. I. a. reservà / per / b. racumandar / specialitats / c. lascha / da'ns / d. s'es / sco chi's / e. temp per / f. clera / plaschess / g. resister / h. è'la
 II. a. Ch'Ella nota üna mezza purziun chaschöl d'alp indigen e chaschöl besch da la Bergiaglia. / b. Gust vessa d'insajar ils bizoccal cun erba ritscha. / c. Guarda qua. Id han alch cha tü nu chattast mincha di. / d. Eu n'ha schmiss da fümär avant ün mez on. Davo ch'eu n'ha schmiss, cuorra darcheu sco ün mat giuven.
 III. a. chi / b. cha / c. chi's (cha+i's) / d. chi'd (cha+ id) / e. cha / f. chi'd

Cudesch d'exercizis

1. > Buna saira. Eu n'ha reservà üna maisa. < Co es Seis nom, sch'eu das-ch dumandar. > Turtach. < Ch'El guarda. Quist es la maisa. > Grazcha, eu n'ha però ün problem: Al telefon n'haja postà per ses persunas. Ma uossa eschna in ot. < Quai nu fa nöglia. Els pon tour quista maisa quia. Quella es plü gronda. > Stupend. Grazcha fich.
2. CRUSCH ALBA: < Schi, ch'Ella nota. Duos jà salata da bulais. / < Ch'Ella maina üna butiglia Traminer da l'Alsazia ed üna butiglia aua da Passugg. // Dame: > Quist es la maisa. Ch'Ella piglia piazza. / > Voul Ella cumanzar cun nossa salata da bulais? / Che vess'La jent da baiver? / > Vess'La jent ün caffè? // Herr: > Quist es la maisa. Ch'El piglia piazza. / > Voul El cumanzar cun nossa salata cun bulais? / > Che vess El jent da baiver? > Vess El jent ün caffè? // STAILA: < No vessan jent da mangiar. Che vaivat da bun? < Amo nun eschna decis. Manai intant üna butiglia Traminer da l'Alsazia sco aperitiv. / < Vaivat specialitats da la Val? / In der STAILA bleibt die Anredeform gleich, handle es sich eine einzelne Person oder um mehrere Personen, um einen Herrn oder eine Dame.
3. BIZOCCALS (Anmerkung: Das Wort ist im Versteckspiel leider nicht korrekt geschrieben) / CANEDELIS / CAPUNS / CROCANTS / MAILINTERA IN PAINCH / MICLUNS / PLAIN IN PIGNA / PULENTA / TATSCH / TUORTA DA NUSCHS / RIS CUN VERSA /
4. a. das-ch (Variante: das-cha) b. vögl (Variante: less)
c. po d. prouva da
e. das-ch (Varianten: das-cha / dessa) f. pon
g. stuvain h. vess da
5. a. decis b. brassà c. occupà d. adüsada
e. serrà f. fatta g. passantada h. reservadas
i. fabrichadas oura k. garantida
6. > No vessan jent da savair che specialitats ch'Els han quista saira (Variante: Che hana da bun quista saira)? / > Nun es quai ün pa greiv pella saira? / > Bain. Ch'Ella lascha qua la carta. No provain da'ns decider. > Schi, jent. Ch'Ella ans maina üna butiglia Traminer da l'Alsazia.
7. a. schmalajà
b. üna tschaina da prüma qualità (Variante: üna stupenda tschaina)
c. plü co cuntaina (Varianten: cuntaintuna, cuntaintischma) / excellenta (Variante: stupenda)
d. da cour / ün muond
e. bunischma
f. bellischems (Variante: impreschiunants)
g. da bellezza (Varianten: da bellezza, sco ün spejel)
8. Ch'Ella taidla. / Hana salata da bulais? Schi. / S'inclegia. / Ma / per regla faina quai be per ses persunas. / Eu stögl verer. / Forsa chi va. E / co è'la fatta, / la salata? Cun chantarels, / chastognins / e toffas d'luf. E che sort salata? / Salata da rampunella. Na mal. / Che crajast? / Postaina? Ah / schi, / schi. / Ch'Ella nota: duos jà / salata da bulais.

9. ingio cha / chi'd / chi / ch' / chi / chi (cha+i) / chi / chi / chi / chi / cha / cha / chi (cha+i)

10. farina / painch / öv / salada / metter / charn / vdè / gromma / chod / startagliar / peterschigl / sal / charn / farina / pasta / pinel / couscher

11. meis / teis / seis / seis / nos / vos / lur / lur // mia / tia / sia / sia / nossa / vossa / lur / lur // meis / teis / seis / seis / noss / voss / lur / lur // mias / tias / sias / sias / nossas / vossas / lur / lur

12. seis / lur / lur / seis / seis / sias / seis / seis / lur / lur

13. a. sia b. teis c. Lur d. vos
e. seis / sia f. Seis g. lur h. seis
i. Seis / seis j. lur

14. a. vain (Variante: vegn) b. vain (Variante: vegn)
c. vain (Variante: vegn) d. gnir
e. Sun f. es
g. gnir h. es
i. es j. vegnan
k. vegnan l. vegnan

15. a. f b. r c. r d. f

Lecziun 10

Cudesch pincipal

1.
 - a. la guitarra / las CDs
 - b. Mengia: salata, charn, trippa, mailinterra, ravitscha ascha, vin cotschen e vin alb / OTRAS: verdüra // salata: Mengia / sosas da la salata: Quirin / liongias: Mengia / trippa: Mengia / vin pel aperitiv: Mengia / vin cotschen: Mengia / verdüra: Daniela / Champagne: Teo
 - c. vin Vuclina e vins spagnöls
 - d. la collecziun da gös
 - e. üna harassa cun aua minerala
 - f. in var 15

3.

<ol style="list-style-type: none"> a. I nun es amo rivà ingün. c. I nun es amo passà ingün. e. I nun es amo i ingün. 	<ol style="list-style-type: none"> b. I nun es amo capità ingün. d. I nun es amo tuornà ingün. f. I nun es amo parti ingün.
---	--

4.
 - a. Am güdessast a far uorden?
 - b. Am güdessast a cumadar il velo?
 - c. Am güdessast a tour sü las chotschas?
 - d. Am güdessast a pakettar?
 - e. Am güdessast a lavar l'auto?
 - f. Am güdessast a cuschinar?

5. 5.1 magöl pel vin cotschen / 5.2 magöl per l'aua / 5.3 servietta / 5.4 furcletta / 5.5 plat da schoppa / 5.6 curtè / 5.7 sdun da schoppa / 5.8 recipiaint pel paiver / 5.9 salarin / 5.10 cröa d'aua / 5.11 curtè pel dessert / 5.12 furcletta pel dessert / 5.13 butiglia vin / 5.14 tuaglia

7. Eu tillas n'ha missas aint il bagagl. / Eu til n'ha miss aint in ün s-charnütsch. / Eu tils n'ha miss aint in üna tas-cha. / Eu tillas n'ha missas davo sü. / Eu tils n'ha miss aint il chavogn. / Eu tils n'ha miss aint il chavogn. / Eu tillas n'ha missas aint illa tas-cha. / Eu tillas n'ha missas aint illa mappa. / Eu tils n'ha miss aint in üna tas-cha. / Eu tilla n'ha missa aint in üna tas-cha. / Eu tils n'ha miss aint in üna tas-cha. / Eu til n'ha miss aint in üna tas-cha. / Eu til n'ha miss aint il bagagl. / Eu tilla n'ha missa aint il bagagl e plajada aint in üna cuverta. / Eu tillas n'ha missas aint in üna tas-cha. / Eu til n'ha miss aint in ün s-charnütsch. / Eu til n'ha miss aint il bagagl. / Eu tilla n'ha missa aint il bagagl. / Eu til n'ha miss aint in üna tas-cha chi tegna il fraid. / Eu til n'ha miss aint in üna tas-cha.

9.
 - a. Quista trippa es fatta bain. Co vain'la (varianta: vegn'la) fatta, quista trippa?
 - b. Quist plain in pigna es fat bain. Co vain el (varianta: vegn el) fat, quist plain in pigna?
 - c. Quist risot es fat bain. Co vain el (varianta: vegn el) fat, quist risot?
 - d. Quists bizoccals nairs sun fats bain. Co vegnan fats, quists bizoccals nairs?
 - e. Quist tatsch es fat bain. Co vain el (varianta: vegn el) fat, quist tatsch?
 - f. Quista schoppa da giuotta es fatta bain. Co vain'la (varianta: vegn'la) fatta, quista schoppa da giuotta?
 - g. Quists crocants sun fats bain. Co vegnan fats, quists crocants?
 - h. Quist rost besch es fat bain. Co vain el (varianta: vegn el) fat, quist rost besch?
 - i. Quistas forellas sun fattas bain. Co vegnan fattas, quistas forellas?

- 10. a.** Bun. Fat cun chüra.
c. Buna. Fatta cun chüra.
e. Buna. Fatta cun chüra.
g. Bun. Fat cun chüra.
i. Bunas. Fattas cun chüra.
- b.** Buns. Fats cun chüra.
d. Bun. Fat cun chüra.
f. Buns. Fats cun chüra.
h. Bunas. Fattas cun chüra.
- 11.** 90: üna novantina / 40: üna quarantina / 50: üna tschinquantina / 70: üna settantina / 100: üna tschientina
- 12.** Co es il / da quista / cha tuots sun qua / pigliaina il prüm / aperitiv ün pa vin alb / vain la tschaina / Davo sotaina ün / Id / lö avuonda qua in / E / vaina bleras / E chi chi / voul ballar / Quels / nu voulan / pon giovar / ün pa / Giovar / m vain güsta adim-maint / n'ha / invlidà da tour cun mai mia collecziun da / Che / Giaina / per davo
- 13. a.** na **b.** schi **c.** schi **d.** na
- 16. a.** Vain (varianta: vegn) mangiada tuot quista verdüra?
b. Vegnan mangiadas tuot quellas liongias?
c. Vain (varianta: vegn) dovrada tuot quista mailinterra?
d. Vegnan bavüdas tuot quellas butiglias vin Vuclina?
e. Vain (varianta: vegn) bavüda tuot quella Coca Cola?
f. Vain (varianta: vegn) bavüda tuot quell'aua minerala?
g. Vegnan dovradas tuot quistas CDs?
h. Vain (varianta: vegn) bavü tuot quel Champagne?
i. Vain (varianta: vegn) mangiada tuot quella ravitscha ascha?
- 17. a.** vain (varianta: vegn) tagliada **b.** vain (varianta: vegn) fatta
c. vain (varianta: vegn) construida **d.** vain (varianta: vegn) rumida
e. vegnan tramiss **f.** vegnan vendüts
g. vain (varianta: vegn) organisada **h.** vegnan disegnats e scrits
- 18. a.** Eu tilla n'ha missa cun gronda chüra aint il auto.
b. Eu tillas n'ha postadas fingià avant ün'eivna.
c. Eu tilla n'ha cumprada frais-cha be her.
d. Eu tils n'ha invlidats a chasa.
e. Eu tilla n'ha preparada fingià hoz a bunura.
f. Eu tilla n'ha missa giò'n schler. // No til vain ... / No tilla vain ... / No tils vain ... / No tillas vain ... // I til han ... / I till'han ... / I tils han ... / I tillas han ... //
- 20. I.** han / es / ingün / voul / a / a metter / da / il prüm / masdada / sosa / cur ch'el / specialist / da salata / our da l' / ravitscha / frais-chas / liongias gnirom fümantadas / tradiziunal / tuot / nöglia / la guitarra / ha missa / il auto / tut / sai / desch / la collecziun / esser / ha / comprar
- 20. II. a.** vain (varianta: vegn) / üda / ha / ada
b. Es / tta / ha / tta
c. n'ha / s / vain (varianta: vegn) / ida / ha / ada
d. ha / à / vain (varianta: vegn) / ada / han / ada
e. sun / ats / n'ha / ats
f. ha / à / it / ha / ats

Cudesch d'exercizis

1. a. Hast fingià inscuntrà ad inchün? b. Na, no nu vaina vis ad ingün.
 c. Ha inchün scrit a's s-chüsar? d. Na, amo nun es rivà ingün.
 e. Na, amo nun ha telefonà ingün. f. Hast fingià invidà ad inchün?
 g. Na, no (Variante: nus) nu vain amo discurre cun ingün.
 h. Ha'la dumandà ad inchün scha'l pass es avert?
2. a. ad ingün b. inchün c. inchün d. ingün
 e. ingün f. ad ingün g. inchün h. ingün nu
 i. inchün k. ad inchün
3. a. amo b. fingià c. nu / amo d. fingià
 e. nun / amo f. fingià
4. I manca: il recipiaint pel paiver, la cröa da l'aua, üna butiglia vin, ün chandler. / I mancan: duos sduns da schoppa, duos curtels, trais furclettas, trais furclettas da dessert, duos sduns da dessert, trais serviettas, tschinch magöls.
5. a. Eu tillas n'ha pozzadas b. Eu til n'ha vis
 c. Eu til n'ha fat cumadar d. La secretaria tilla ha scritta
 e. No (Variante: nus) tilla vain vendüda f. Eu tils n'ha cumprats
 g. Eu til n'ha parcà h. No (Variante: nus) tils vain inscuntrats
 i. tils ha tuts k. No (Variante: nus) tils vain tramiss
6. a. hast tramiss / Ma s'inclegia. Eu tillas n'ha tramissas (her).
 b. hast manà / Ma s'inclegia. Eu tilla n'ha manada.
 c. Hast pront / Ma s'inclegia. Eu tilla n'ha pronta (fingià daspö üna pezza).
 d. hast postà / Ma s'inclegia. Eu tils n'ha postats (fingià avant ün pêr dis).
 e. hast impli oura / Ma s'inclegia. Eu tils n'ha implits oura (a temp).
 f. hast invidà / Ma s'inclegia. Eu tilla n'ha invidada (bod sco prüma).
 g. hast stübgìà / Ma s'inclegia. Eu til n'ha stübgìà (fich precis).
7. a. Tillas ha'la fingià cumpradas? / Nu tillas ha'la fingià cumpradas?
 b. Tillas hast fingià prontas? / Nu tillas hast amo prontas?
 c. Tillas hast fingià tatladas? / Nu tillas hast amo tatladas?
 d. Tillas ha'l fingià postadas? / Nu tillas ha'l amo postadas?
 e. Tils vaivat (Variante: vais) fingià scrits? / Nu tils vaivat (Variante: vais) amo scrits?
 f. Tilla ha'la fingià letta? / Nu tilla ha'la amo letta?
 g. Tils hana fingià cumprats? / Nu tils hana amo cumprats?
8. a. co cha l'ocha vain (Variante: vegn) tagliada
 b. cur cha la via vain (Variante: vegn) rumida
 c. co cha quista trocla vain (Variante: vegn) drivida
 d. co cha quista calculaziun vain (Variante: vegn) fatta
 e. cur cha'l Champagne vain (Variante: vegn) servi
 f. ingio cha quists purtrets vegnan exposts
 g. ingio cha quists faxs pon gnir cumprats

9. a. f b. r c. f d. r e. r

- 10.** Vorbemerkung der einfache Schrägstrich markiert eine „gebundene Zäsur“ (Längung des letzten Vokals vor der Zäsur und Bindung!), der doppelte Schrägstrich markiert eine Pause. Eu n’ha propcha invlidà / da tour cun mai / mia collecziun da gös. // Che faina? // Giaina svelt per davo? // Maa. // Eu nu sa. // Vegnan dovrats / tuot quels gös? // Maa. // I nu’s sa mai. // Meglder plü bieras pussibiltats / co massa pacas. // Dai! // Scha tü fast ün pa inavant / schi eschna inavo a temp. //
- 11.** a. alch
c. ingün
e. nöglia / nöglia / ingün
- b. inchün
d. ingün
f. Inchün / alch / ingün / nöglia
- 12.** a. vegnan / missas
c. vegnan dovrats
e. vegnan mangiadas
- b. gnir giovà
d. vain (Variante: vegn) fatta
f. Der Druckfehler irritiert. Zwei Lösungen sind möglich: Quista tuorta vain (Variante: vegn) vendüda bain. / Oder: Quistas tuortas vegnan vendüdas bain
- 13.** a. vain (Variante: vegn) fatta
c. gnir portadas
e. gnir lettas
g. gnir retrats
- b. gnir cumprats
d. gnir müdats
f. vain (Variante: vegn) tramissa
- 14.** manglast / nu gnir our d’ün fat / t’impachar / n’ha / pisserà / stat (Variante: gnü) / bain servi
- 15.** 15.1 PISSERÀ / 15.2 LIONGIAS / 15.3 VIN / 15.4 METTER / 15.5 BUTIGLIAS / 15.6 LAVAR / 15.7 VERDÜRA / 15.8 FAT / 15.9 ALB / 15.10 SILVESTER / 15.11 BÜMAN /